

GENERALADVOKATEN

Postboks 651 Sentrum, 0106 OSLO
 Telefon 22 70 87 50 - Mil 510 5681 - Telefax 22 41 94 54
 E-mail: postmottak.generaladvokaten@hpm.no
 http://www.generaladvokaten.no

Vår referanse
 0330/2012/GA/AWD/511

Dato
 24. august 2012

Deres referanse
 201204661 ES IHO/KHU/bj

Det Kongelige Justis- og
 Beredskapsdepartement
 Postboks 8005 Dep
 0030 Oslo

Gjenpart: KANORD
 KASØR

HØRING – KRIMINALISERING AV FORBEREDELSE TIL TERRORHANDLING MV

1. Innledning

Jeg viser til departementets brev av 12. juli 2012 med vedlagt høringsnotat. Forslagene omhandler (Del I) kriminalisering av forberedelseshandlinger, (Del II) endringer i straffeprosesslovens regler om bruk av tvangsmidler og om anonym vitneførsel samt (Del III) utvidelse av straffebestemmelsen for deltakelse i organisert kriminalitet.

Generaladvokaten vil bare kommentere forslag i gruppen kriminalisering av forberedelseshandlinger. I høringsnotatet er det foreslått bestemmelser både med tanke på innarbeiding i Straffeloven 1902 og i Straffeloven 2005. Kommentarer til formuleringene gis herfra bare med referanse til formuleringene som knytter seg til Straffeloven 1902.

2. De enkelte forslag

2.1 Generell bestemmelse om planlegging av terrorhandlinger

Spørsmålet ble drøftet i 2001 i forbindelse med vedtagelse av Straffeloven § 147 a men forkastet, blant annet fordi man anså det tilstrekkelig å ha bestemmelser som rammet planlegging eller forberedelser begått av to eller flere personer i samarbeid ("forbund").

Høringsnotatet gir følgende forslag til bestemmelse i Straffeloven 1902 § 147 a nytt siste ledd:

Den som planlegger eller forbereder en handling som nevnt i første, jf. annet ledd, ved å sette seg i besittelse av gjenstander eller informasjon som er [særlig] egnet til å bli brukt i gjennomføringen av en slik handling, straffes med fengsel inntil 6 år.

Jeg forstår bestemmelsen slik at selve det å sette seg i besittelse av visse gjenstander eller

informasjon ikke i seg selv skal være tilstrekkelig til straffbarhet, men at det også kreves at dette utgjør planlegging eller forberedelse av en terrorhandling, med andre ord at det må bevises at vedkommende i det minste hadde under aktiv overveielse å utføre en terrorhandling ved hjelp av de aktuelle gjenstander eller den aktuelle informasjon.

Når det gjelder kvalifiseringen "særlig" som eventuelt skal avgrense mot anskaffelse av dagligdagse gjenstander, minner jeg om at det ble brukt kunstgjødsele til å fremstille bomben som ødela Regjeringskvartalet. Det var her *mengden* som var påfallende, muligens også anskaffelsen av andre stoffer som kunne kombineres med kunstgjødsele til å fremstille sprengstoff. Under forutsetning av at anskaffelsen subjektivt utgjør en planlegging eller forberedelse av terrorhandling, ser jeg ikke behov for å ha med kvalifiseringen "særlig".

2.2 Tilstedeværelse på et sted hvor det bedrives terrortrening

Høringsnotatet gir følgende forslag til ny § 147 d:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som er til stede på et sted hvor det bedrives opplæring som nevnt i § 147 c bokstav c.

Medvirkning straffes på samme måte.

Det forutsettes i høringsnotatet at det må være et vilkår at vedkommende har forsett med hensyn til at det bedrives opplæring i teknikker og metoder som er egnet til å begå visse terrorhandlinger.

Vanlig militær opplæring i bl.a. bruk av sprengstoff gir relevant kunnskap for mulige terrorhandlinger. Det kan neppe være meningen å kriminalisere tilstedeværelse på steder hvor slik opplæring gis. Det bør derfor fremgå at forsettet også må omfatte at hensikten med å gi opplæringen er at teknikkene og metodene skal brukes til terrorhandlinger.

Man bør også overveie om det skal legges inn et forbehold om at tilstedeværelsen på steder hvor det bedrives terrortrening unntaksvis skulle ha et berettiget formål, som for eksempel journalistisk virksomhet eller etterretning.

2.3 Mottakelse av trening eller instruksjon til nytte for terror

Høringsnotatet gir følgende forslag til lovtekst:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som lar seg trene, instruere eller på annen måte opplære i metoder eller teknikker som nevnt i § 147 c bokstav c.

Medvirkning straffes på samme måte.

Avgrensningen mot vanlig militær opplæring må gjelde også her. Det bør presiseres at forsettet også må omfatte at hensikten med å gi opplæringen er at teknikkene og metodene skal brukes til terrorhandlinger. Det bør også overveies et forbehold med hensyn til om mottakelsen av treningen har et berettiget formål.

Jeg antar at mottak av trening eller instruksjon til nytte for terror hvor instruktøren ikke har til hensikt at teknikkene og metodene skal brukes til terrorhandlinger men hvor studenten har slik hensikt, dekkes av den foreslåtte 1902 § 147 a nytt siste ledd eller også av det foreslåtte forbudet mot besittelse og/eller anskaffelse av informasjon med tanke på fremtidige terrorhandlinger (høringsnotatets pkt. 1.3.5), jf. pkt. 2.5 nedenfor.

2.4 Besittelse og/eller anskaffelse av gjenstander med tanke på fremtidige terrorhandlinger

Høringsnotatet gir følgende forslag til lovtekst:

Med fengsel i inntil 6 år straffes den som i hensikt å begå en terrorhandling som nevnt i § 147 a, anskaffer, tilvirker eller oppbevarer gjenstand eller stoff som alene eller sammen er særlig egnet til å tjene som hjelpemiddel ved gjennomføringen av en slik handling. Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 10 år idømmes.

Medvirkning straffes på samme måte.

Bestemmelsen har en viss overlapping med forslaget til nytt § 147 a siste ledd om å sette seg i besittelse av gjenstander eller informasjon mv. Det er mulig at forholdet mellom bestemmelsene bør vurderes, for eksempel med tanke på strafferammene, da forslaget til nytt § 147 a siste ledd synes å omhandle mindre graverende forhold.

2.5 Besittelse og/eller anskaffelse av informasjon med tanke på fremtidige terrorhandlinger

Høringsnotatet gir følgende forslag til lovtekst:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som anskaffer, innfører, befatter seg med, besitter, overlater til en annen eller mot vederlag eller planmessig gjør seg kjent med informasjon som er rettet mot å iverksette en handling som nevnt i § 147 a første eller annet ledd eller § 147 b første eller annet ledd med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd a til c eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 137 til 144.

Jeg viser til det som er sagt foran om overlapping med forslaget til nytt § 147 a siste ledd, som synes til dels å omhandle likeartede men mindre graverende forhold.

2.6 Anskaffelse og/eller besittelse av våpendeler og/eller eksplosjonselementer med tanke på fremtidig terrorhandling

Som angitt i høringsnotatet har nåværende § 161 i Straffeloven 1902 dekkende bestemmelser, men som ikke ble foreslått videreført i Straffeloven 2005. Jeg støtter departementets forslag om å videreføre denne bestemmelsen i Straffeloven 2005. Det synes ikke nødvendig å begrense bestemmelsen til bare å gjelde terrorhandlinger.

2.7 Kriminalisering av deltakelse eller medlemskap i terrororganisasjoner

Høringsnotatet gir følgende forslag til lovtekst:

Med fengsel inntil 2 år straffes den som danner, er medlem i eller yter økonomisk eller annen støtte til en sammenslutning som har til formål å begå en terrorhandling som nevnt i § 147 a, når sammenslutningen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler.

Råder sammenslutningen eller dens medlemmer over forråd av våpen eller sprengstoff, har organisasjonen medlemmer under 18 år, bruker den personer under 18 år eller foreligger det andre særlig skjerpene omstendigheter, er straffen fengsel inntil 6 år.

Bestemmelsen har en viss likhet med Straffeloven 1902 § 86 første ledd nr. 5 som rammer medlemskap i forening som virker til fordel for fienden, og som sikter til forhold av typen medlemskap i partiet Nasjonal Samling under krigen.

Det kan muligens være vanskelig å bevise det nødvendige forsett, som vel må omfatte

kunnskap om sammenslutningens formål. Til dette kommer at sammenslutningen kan ha flere formål, og at vedkommende opplyser å ha til hensikt å støtte et aktverdig formål, som også med rimelighet kan fremstå i hans øyne som sammenslutningens hovedformål.

En mulig løsning kan være å gjøre bestemmelsen mer objektiv slik at den rammer medlemskap eller støtte til sammenslutning eller gruppe som står oppført på en nærmere angitt liste.

3. Avslutning

Med de foranstående merknader støtter Generaladvokaten de foreslåtte lovendringer.

Med vennlig hilsen

Arne Willy Dahl
Generaladvokat